

Motion

1978/79:331

av Alf Lövenborg
om en industriell satsning i Jokkmokks kommun

Knappast någon kommun har det så katastrofalt ställt som Jokkmokk i Norrbotten. Ekonomin är i botten, arbetslösheten växer och utflyttningen är en permanent företeelse. Det paradoxala och orättfärdiga i situationen är bl. a. det förhållandet att Jokkmokk tillhör de kommuner som under årens lopp har lämnat ifrån sig väldiga rikedomar till statskassan.

Sysselsättningen har under en rad år hängts upp på vattenkraftens utbyggnad, men den epoken är nu i det närmaste slut. Vattenfall minskar hastigt sin roll som arbetsköpare vilket snabbt förvärrar läget.

Jokkmokks kommun har i dag 7 300 invånare. 1960 var antalet 11 500. Från kommunalt håll betonar man nödvändigheten av att en större industri i kommunen snabbt skapas som ersättning för bortfallet. Att som hittills söka uppskjuta den fullständiga katastrofen genom beredskapsarbeten är en klen ersättning för den industriella satsning som måste ske.

Krisen i Jokkmokk är inte oväntad. Från kommunistiskt håll har vi under många år framhållit nödvändigheten av att man satsar på varaktiga, sysselsättningsskapande nya objekt för att människor skall kunna få arbete i kommunen när vattenkraftsutbyggnaden är slut. Någon sådan planläggning har icke skett, vilket är en underlåtenhet som närmar sig det brottsliga.

Aluminium

Det finns dock några projekt som utretts och diskuterats. Det är bl. a. frågan om uppförandet av ett aluminiumverk i Jokkmokk samt utnyttjandet av kalk- och marmorfyndigheten i Norvijaur.

Kungl. Maj:t uppdrog i juni 1974 till statens industriverk att skyndsamt utreda marknaden på längre sikt för aluminium och aluminiumprodukter samt bedöma behovet av inhemsk produktionskapacitet. Utredningens slutsats blev att aluminiumbehovet visserligen kommer att växa, men att projektet blir så kostsamt att ökad import av aluminium vore att föredra.

Vi har i tidigare sammanhang ifrågasatt denna slutsats. De samhällsekonomiska skälen för en sådan lokalisering till ifrågavarande kommun måste betraktas som synnerligen starka. Skapas ingen ny sysselsättning i Jokkmokk, måste man räkna med att utgifterna för arbetslöshetsersättning och andra liknande samhällsinsatser måste bli mycket stora. Hur värderas den kapitalförstöring som äger rum om fastigheter och kommunala anläggningar av skilda slag måste lämnas åt sitt öde? Vad kostar det samhället att flytta folk osv.?

Man måste också fråga sig varför den svenska storfinansen med framgång kan producera aluminium i Sundsvall, medan svenska staten inte skulle kunna göra samma sak i Jokkmokk.

Råvaran till aluminium är i allmänhet bauxit. Det måste importeras. Men man kan också användasig av anortosit. Tillgång på sådan finns i Kvikkjokk i samma kommun – lager som enligt gjorda undersökningar kan mätas i miljoner ton.

I ett yttrande från länsstyrelsen i Norrbotten (30 juni 1975) heter det bl. a.:

I Jokkmokk finns arbetskraft och energi. Där finns också kapital, eftersom lokaliseringpolitiken innebär att ett gott projekt aldrig stupar på grund av brist på kapital. I landet finns kunnande om aluminiumframställning, vidareförädling och marknadsförhållanden. I Jokkmokk finns det anläggningstekniskt kunnande och de resurser som behövs för att uppföra anläggningen, eftersom Vattenfallsstyrelsen förklarat sig beredd att med sin arbetskraft och utrustning uppträda som entreprenör i sammanhanget. Vad som saknas är råvaran bauxit. Det är knappast troligt att utredarna vill hävda att tillgången på en av de råvaror som ingår i en industriprocess är utslagsgivande vid alla industrietableringar. Världens ekonomiska karta skulle se annorlunda ut om den principen förverkligades. Dessutom finns i Sverige mineral som kan ersätta bauxit vid aluminiumproduktion. Anortosit, som finns i stora mängder i Jokkmokk, är en av dessa.

Kalk och marmor

Vi vill också i all korthet aktualisera kalk- och marmorfyndigheten i Norvijaur. Det är enligt uppgifter Europas största marmorfyndighet. Stråkets längd är 4–5 kilometer. Fyndigheten har undersökts med medel från Norrlandsfonden. Man har bl. a. funnit vit och vacker kalksten som skulle kunna användas som marmor. I övrigt torde användningsområdet i dominerande grad kunna bli malning till kalk för industriell och jordbruksmässig användning. En exploatering av denna fyndighet skulle kunna skapa många nya arbetstillfällen, och det är följaktligen angeläget att åtgärder vidtas i den riktningen.

Det finns också andra betydande malm- och mineraltillgångar i kommunen som bör undersökas och exploateras.

Den avlämnade budgetpropositionen innehåller tyvärr inget av de i motionen berörda projekten. Det finns heller inga andra förslag som väsentligt skulle kunna förbättra situationen i denna hårt drabbade kommun. Ändock står det klart att görs det ingenting åt sysselsättningen de närmaste åren hotar katastrofen. Kraftverksbyggena vid Harsprånget, Porjus, Ligga och Messaure är snart klara. Den arbetskraften bör successivt sättas in i förberedelsearbetena för de stora sysselsättningsobjekt som vi har nämnt. I annat fall hotas kommunen av en total utflyttningsvåg som kommer att dra med sig i första hand 3 000 människor i början på 1980-talet. En sådan

avtappning skulle innebära att kommunen förvandlades till renbetesland och inte kunde bestå som kommunal enhet med normal service. Detta får inte ske.

Hemställan

Med anledning av det anförda föreslås

att riksdagen beslutar anmoda regeringen att utarbeta en plan för Jokkmokks kommun i syfte att skapa full sysselsättning och utveckling och att därvid beakta

1. att ett aluminiumverk bör uppföras i Jokkmokks kommun,
2. att, i enlighet med i motionen anförda synpunkter, tillgången till råvara i Kvikkjokk tillvaratas,
3. att exploatering av kalk- och marmorfyndigheten i Norvijaur inleds,
4. att en total mineralinventering skyndsamt företas i Jokkmokks kommun.

Stockholm den 16 januari 1979

ALF LÖVENBORG (apk)